वाक्पतीयम्" इति। 'बार्हस्पत्यः' अष्टाकपालः कर्त्तव्यः, यद्बृहस्पतिसम्बन्धित्वम् एतदेव 'ब्राह्मणस्य', वाक्पतित्वं नाम॥

पञ्चमं विधत्ते। "अथ यदग्नीषोमीयः। आग्नेयो वै ब्राह्मणः। तौ यदा सङ्गच्छेते [१]। अथ वीर्य्यावत्तरो भवति" इति। 'अग्नीषोमीयः', एकादशकपालः कर्त्तव्यः, ब्राह्मणस्य आग्नेयत्वं पूर्व्वमुक्तम्। तेन पूर्व्वोक्तं सौम्यत्वमपि उपलक्ष्यते। 'तौ' अग्निश्च सोमश्च इत्येतौ 'यदा', सङ्गतौ भवतः, तदानीं द्विगुणब्राह्मण्येन वीर्य्यातिशयो भवति॥

षष्ठं विधत्ते। "अथ यत्सारस्वतः। एतद्धि प्रत्यक्षं ब्राह्मणस्य वाक्पतीयम्" इति। 'सारस्वतः' अष्टाकपालः कार्य्यः, 'ब्राह्मणस्य' सरस्वतीसम्बन्धित्वं 'यत्' अस्ति एतत् प्रत्यक्षमेव 'वाक्पतित्वम्, बृहस्पतिसम्बन्धेन तु यद्वाक्पतित्वं पूर्व्वमुक्तं तच्छास्त्रसिद्धम्। जिह्वायाः सरस्वतीसम्बन्धे तु तद्वाक्पतित्वम् अनुभूयते॥

सप्तमं विधत्ते। "निर्वरुणत्वायैव वारुणः। अथो य एव कश्च सन्त्सूयते। स हि वारुणः" इति। 'वारुणः' अष्टाकपालः कर्त्तव्यः, स च पूर्व्ववत् वरुणपाशराहित्यायैव सम्पद्यते। अपि च 'य एव','कः' चित् पुमान् धर्म्मोऽपि 'सूयते' अभिषिच्यते, 'सः' पुमान् वरुणेन अनुगृहीतो राजा भवति॥

अष्टमं विधत्ते। "अथ यद् द्यावापृथिव्यः। इन्द्रो वृत्राय वज्रमुदयच्छत्। तं द्यावापृथिवी नान्वमन्येताम्। तमेतेनैव भागधेयेनान्वमन्येताम् [२]। वज्रस्य वा एषोऽनुमानाय। अनुमतवज्रः सूयाता" इति। 'द्यावापृथिव्यः' एककपालः कर्त्तव्यः,